

การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนใน
กลุ่มเครือข่ายโสมสำราญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4
PARTICIPATION OF THE BASIC EDUCATION SCHOOL BOARDS IN
THE SOMSAMRAN SCHOOL NETWORK UNDER
UDONTHANI BASIC EDUCATION SERVICE AREA 4

¹ปัญจพล ไพรหลวง

¹Panchaphon Phailuang

มหาวิทยาลัยราชธานี, ประเทศไทย

Ratchathani University, Thailand.

Lucifer_msu@hotmail.com

Received December 25, 2021; Revised February 12, 2022; Accepted March 20, 2022

บทคัดย่อ

บทความนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายโสมสำราญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า คือ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายโสมสำราญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 จำนวน 88 คน ได้มาด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานโดยใช้ t-test (Dependent Samples) พบว่า 1) การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษา โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายโสมสำราญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 4 ทุกด้านและโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีส่วนร่วมสูงสุดคือด้านการบริหารงานทั่วไป ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานวิชาการ

¹ นักศึกษา หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชธานี

ตามลำดับ 2) ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายโสมสำราญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 4 ของโรงเรียนขนาดเล็กและโรงเรียนขนาดใหญ่ ด้านการบริหารงานทั่วไป และด้านการบริหารงานงบประมาณ แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยโรงเรียนขนาดเล็กคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมมากกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ ส่วนด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงานวิชาการ และภาพรวม แตกต่างกันอย่างไรไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วม; คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ; กลุ่มเครือข่ายโสมสำราญ

Abstract

This research aimed to study and compare the participation of the basic education school boards in the Somsamran school network under Udon Thani Basic Education Service Area 4 that was classified by school size. The sample group used in this study was the basic education school boards in the Somsamran school network under Udon Thani Basic Education Service Area 4. The number of 88 people were obtained by stratified randomization. The instruments used for data collection was a questionnaire. The data were analyzed by frequency, percentage, mean, standard deviation and the hypothesis test by using t-test (Dependent Samples). The results of the study were as follows. 1) The overall participation of the basic education school boards in education administration of the schools in the Somsamran school network under Udon Thani Basic Education Service Area 4 in all aspects was at a high level. The level of participation could be chronologically ordered as the followings: general administration, budget administration; personnel administration; and academic administration. 2) The results of the comparison of the participation of the basic education school boards in the Somsamran school network under Udon Thani Basic Education Service Area 4 between small and large schools were as follows. The general administration and budget administration had a statistical significance at the level of 0.05 that the boards of small schools had a higher level of participation than the large ones whereas the overall personnel administration and academic administration were not statistically significant at the level of 0.05

Keywords: Participation; Basic Education School Boards; Somsamran School Network

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และ(ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 กำหนดให้มีการเปลี่ยนแปลงการจัดการศึกษาไทย ทั้งในด้านสิทธิและเสรีภาพของบุคคล อย่างเสมอภาคกันในการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปีอย่างต่อเนื่องและมีคุณภาพ โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายและการจัดการศึกษาดังกล่าว จะต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชน เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการ พัฒนาอย่างต่อเนื่อง หลักการดังกล่าวตรงกับแนวคิด หลักในการจัดการศึกษา เพื่อทุกคนทุกฝ่าย (Education for All) และทุกคนทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการศึกษาอันเป็นหลักการพื้นฐานที่ได้รับการ ยอมรับทั่วโลก จึงกำหนดเป้าหมายและหลักการ สิทธิและโอกาสระบบการศึกษา แนวทางการจัด การศึกษา โครงการการบริหารจัดการคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา งบประมาณทางการศึกษาและสื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา เพื่อให้มีเอกภาพ ด้านนโยบายมีความ หลากหลายในทางปฏิบัติ โดยยึดหลักการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น กำหนดมาตรฐานการศึกษาและการจัดระบบการ ประเมินคุณภาพการศึกษาทุก ระดับ มีการระดมทรัพยากรจากแหล่งต่างๆ มาใช้ในการจัดการศึกษายึดหลักการส่งเสริมมาตรฐานและ พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้บุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น องค์กรวิชาชีพ สถาบัน ศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น ให้มีส่วนร่วมใน การจัดการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553 : 5)

การบริหารสถานศึกษายุคใหม่มุ่งเน้นการดำเนินงานที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายโดยเฉพาะความร่วมมือในรูปแบบเชิงภาคี อันได้แก่ ชุมชน รัฐบาล นักวิชาการ องค์กรเอกชนและองค์กรธุรกิจ เพื่อให้ความแข็งแกร่งยิ่งขึ้น โดยความคิดและเรียนรู้ร่วมกันอย่างมีปฏิสัมพันธ์ ซึ่งทุกฝ่ายต้องร่วมมือปฏิบัติต่อกันบนรากฐานของความรัก ความเมตตาไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อกัน การบริหารแบบนี้เรียกว่า การบริหารงานโดยองค์คณะบุคคลหรือการบริหาร ในรูปคณะกรรมการ ซึ่งรูปแบบการบริหารที่เปิดโอกาสให้บุคคลหลายคนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน และวางแผนไปสู่การปฏิบัติก่อให้เกิดผลดีในการบริหารและเป็นไปอย่างรอบคอบ ทุกคนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ ซึ่งการบริหารการศึกษามีความซับซ้อนกว่าการบริหารงานอื่นและต้องอาศัยรูปแบบการบริหารที่มีประสิทธิภาพ จัดโครงสร้างการบริหารให้องค์คณะบุคคลหรือการมีส่วนร่วมในการวินิจฉัยตัดสินใจ การกำหนดนโยบายเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติที่ตรงตามคาดหวังของสังคมและต้องอาศัยการระดมความคิดเพื่อให้เกิดทางเลือกอย่างหลากหลาย ซึ่งจะช่วยให้การตัดสินใจนั้นละเอียดถี่ถ้วนโอกาสผิดพลาดน้อย เกิดผลดีอย่างยิ่งต่อการบริหารงาน อันเป็นหลักการพื้นฐานที่ได้รับการยอมรับ

ทั่วโลก แสดงให้เห็นว่าคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความจำเป็นและมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาของสถานศึกษา เพราะคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นเสมือนผู้แทนของท้องถิ่นที่จะเป็นกลไกเชื่อมโยงนโยบายของรัฐไปสู่ชุมชนที่ตั้งโรงเรียน เพื่อพัฒนาผู้เรียนไปสู่การเป็นพลเมืองที่ดีเป็นพื้นฐานของการศึกษาระดับอาชีวศึกษา ระดับอุดมศึกษา และการศึกษาตลอดชีวิต (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2550 : 5)

การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เป็นหัวใจหรือเป็นหลักสำคัญสำหรับการบริหารการศึกษา โดยเฉพาะทางด้านแนวคิดเรื่องการมีส่วนร่วมของบุคคลในองค์กรนั้น เป็นที่ยอมรับกัน มากในบรรดานักบริหารวงการต่าง ๆ รวมทั้งด้านการศึกษาด้วย โดยเชื่อว่าการบริหารแบบ มีส่วนร่วมจะทำให้ผลผลิตเพิ่มขึ้น และผู้ปฏิบัติงานมีความพึงพอใจในงานมากขึ้น (Mohrman and Wholstetter, 1944) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 8 การจัดการศึกษา ให้ยึดหลักดังนี้ (1) เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน (2) ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (3) การพัฒนาสาระ และกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง มาตรา 9 ข้อ 6 การจัดระบบโครงสร้างและ กระบวนการจัดการศึกษาให้ยึดหลักดังนี้ การมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น นอกจากนี้ สาระสำคัญของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ในหมวดที่ 5 เรื่องการบริหาร และการจัดการศึกษาในส่วนการบริหารและการจัดการศึกษาของรัฐ ซึ่งเป็นการกระจายอำนาจการศึกษาโดยตรงนั้น แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ ระดับชาติ ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับสถานศึกษาเพื่อเป็นการกระจายอำนาจลงไปสู่ท้องถิ่นและสถานศึกษาให้มากที่สุด ซึ่งในระดับสถานศึกษา แต่ละสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และสถานศึกษาอุดมศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี จะมีคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อทำหน้าที่กำกับ ส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษา และจัดทำสาระของหลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคมภูมิปัญญาท้องถิ่น และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (เสาวลักษณ์ ดันติพิบูลทรัพย์, 2545:2)

แนวทางการปฏิรูประบบการบริหารการศึกษา เพื่อกระจายอำนาจการบริหารและการ จัดการศึกษาจากส่วนกลางไปยังสถานศึกษา ไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชน โดยมุ่งหวังให้กระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะเพิ่ม ประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการ ปรากฏชัดเจนตาม มาตรา 39 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ(ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 ที่ระบุว่า “ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไปไปยังคณะกรรมการ และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขต

พื้นที่การศึกษาโดยตรง”ซึ่งเป็นแนวคิดในการบริหารในลักษณะที่ใช้โรงเรียนเป็นฐานหรือเป็นศูนย์กลางของการบริหารจัดการเรียนโดยตรง เป็นแนวคิดที่มุ่งให้ สถานศึกษามีอิสระ และมีความคล่องตัวในการบริหารงานด้านวิชาการ ด้านการเงิน ด้านการ บริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และให้มีการบริหารในรูปคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีความเชื่อว่าการตัดสินใจที่ดีที่สุดเกิดจากการตัดสินใจของคณะบุคคลที่อยู่ใกล้ชิด และมีส่วนเกี่ยวข้องกับนักเรียนมากที่สุด (Wohlstetter, 1995)

การดำเนินงาน ทั้ง 4 งานนี้ มีเป้าหมายหลักร่วมกันคือ ให้นักเรียนมีความรู้ ความสามารถและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามจุดประสงค์ตามจุดหมายของหลักสูตร โดยมีงานวิชาการเป็นงานหลัก ส่วนงานอื่นๆ เป็นงานสนับสนุนส่งเสริมงานวิชาการให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ในการดำเนินงานทั้ง 4 ด้าน มีงานที่สำคัญงานหนึ่งคือ งานบริหารทั่วไปในส่วนของ การส่งเสริม สนับสนุนและประสานการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงาน และ สถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษาทั้งนี้เพราะสถานศึกษาจะดำเนินการโดยลำพังมิได้ต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งชุมชนที่สถานศึกษาตั้งอยู่ ผู้บริหาร สถานศึกษาจะต้องให้ความรู้ความสามารถ สร้างการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อประสานความร่วมมือร่วมใจให้เกิดประโยชน์และสัมฤทธิ์ผลแก่ หน่วยงาน ดังนั้นการบริหารงานทั่วไปในส่วนของ การส่งเสริม และการประสานงานการศึกษา ของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงานและสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา จึงเป็นสิ่งจำเป็นและ สำคัญต่อการบริหารการศึกษาแนวคิด การดำเนินงานบริหารทั่วไป ในส่วนดังกล่าวเป็น กระบวนการที่เกิดขึ้นทุกเวลา ทุกสถานที่ตามสถานการณ์ ผู้บริหารสถานศึกษาต้อง ตระหนัก ว่าบทบาทการมีส่วนร่วมการบริหารจัดการศึกษาของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นการพัฒนาการมีส่วนร่วมระดับหน่วยงาน ดังนั้นแนวคิดพื้นฐานสำคัญที่สุดคือการยอมรับ ในความเป็นคน เคารพในความคิดและพฤติกรรมของคนที่แสดงออกและจงปฏิบัติต่อคนอื่น เหมือนกับการที่ต้องการให้คนอื่นปฏิบัติต่อเรา ตราบใดก็ตามที่การพัฒนาการมีส่วนร่วม ความสัมพันธ์ระดับบุคคลมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องก็จะก่อให้เกิดการขับเคลื่อน กระบวนการพัฒนาสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544 : 193)

โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายโสมสำราญส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในชนบท การ ดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มาจากชุมชนหลากหลายอาชีพ หลากหลายระดับการศึกษา ย่อมมีส่วนร่วมแตกต่างกัน ในยุคของการปฏิรูปการศึกษาที่มีการ เปลี่ยนแปลงระบบโครงสร้างการศึกษาแตกต่างไปจากเดิมไม่เป็นไปตามบทบาทหน้าที่อัน ได้แก่การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการ บริหารงานทั่วไป ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาการศึกษาเป็นอย่างมาก

ผู้ศึกษาค้นคว้าในฐานะเป็นบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาของโรงเรียนน้ำโสมประชาสรรค์ (ถิรธัมโมอุปถัมภ์) ซึ่งเป็นโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายโสมสำราญ จึงสนใจที่จะดำเนินการวิจัยในกลุ่มเครือข่ายโสมสำราญ ด้วยตระหนักถึงความสำคัญและปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างสถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นอย่างยิ่ง ด้วยความจำเป็นจะต้องแสวงหาทรัพยากรในท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด จึงต้องมีข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารจัดการศึกษาในโรงเรียน เพื่อนำมาใช้เป็นข้อเสนอแนะแก่โรงเรียน ในปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานของโรงเรียนในการพัฒนาการศึกษา เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นไปตามบทบาทหน้าที่ภารกิจและกระบวนการทำงานร่วมกัน อันจะส่งผลให้การปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามนโยบาย และส่งผลให้การจัดการศึกษาประสบผลสำเร็จมากยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายโสมสำราญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายโสมสำราญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 จำแนกตามขนาดโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดใหญ่

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายโสมสำราญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 ได้ดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายโสมสำราญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 จำนวน 99 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายโสมสำราญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเทียบหาขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie and Morgan (บุญชม, 2545 :44) และการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามขนาดโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดใหญ่ ได้กลุ่มตัวอย่าง 88 คน

ประกอบด้วย 1) โรงเรียนขนาดเล็กประจำกร 54 คน ใช้ขนาดตัวอย่าง 48 คน 2) โรงเรียนขนาดใหญ่ประจำกร 45 คน ใช้ขนาดตัวอย่าง 40 คน รวมทั้งสิ้น 88 คน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มุ่งศึกษาถึงการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายโสมสำราญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศุธรธานี เขต 4 ตามแนวทางการดำเนินงานการมีส่วนร่วมการบริหารจัดการศึกษาคณะกรรการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ใน 4 ด้าน คือ 1) ด้านการบริหารงานวิชาการ 2) ด้านการบริหารงานงบประมาณ 3) ด้านการบริหารงานบุคคล 4) ด้านการบริหารงานทั่วไป ตามเกณฑ์ของกระทรวงศึกษาธิการ (2546)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ โดยแบ่งออก เป็น 2 ตอน ต่อไปนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 1 ข้อ ลักษณะคำถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายโสมสำราญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศุธรธานี เขต 4 ซึ่งกำหนดคะแนนแบ่งเป็น 5 ระดับ ตามแบบของเบสท์และคาห์น (Best and Kahn) (ธำนิษฐ ศิลป์จารุ.2550:55)

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์และเสนอค่าสถิติการวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นเชิงปริมาณของผู้ตอบแบบสอบถาม ขั้นตอนการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยเลือกใช้สถิติแบบอธิบายและแบบอ้างอิงในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล กล่าวคือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการทดสอบค่า (t-test) เพื่อนำไปอธิบายข้อมูลในรูปแบบตารางต่อไป

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายโสมสำราญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศุธรธานีเขต 4 สรุปผลการวิจัย ดังนี้

1.การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายโสมสำราญสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศุธรธานีเขต 4 ดังแสดงในตารางที่ 1 ต่อไปนี้

ตารางที่ 1 การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
1. ด้านการบริหารงานทั่วไป	4.17	.72	มาก
2. ด้านการบริหารงานงบประมาณ	4.12	.70	มาก
3. ด้านการบริหารงานบุคคล	4.05	.72	มาก
4. ด้านการบริหารงานวิชาการ	3.73	.68	มาก
ภาพรวม	4.02	.73	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่าการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารจัดการศึกษาของ โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายโสมสำราญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาอุตรธานีเขต 4 โดยรวมทั้ง 4 ด้านการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.11 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า งาน บริหารงานทั่วไป มีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยสูงสุด 4.21 และค่าเฉลี่ย ต่ำสุด คือด้านการบริหารงานวิชาการ มีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับ มาก ค่าเฉลี่ย 3.98

2. การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายโสมสำราญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุตรธานี เขต 4 จำแนกตามขนาดโรงเรียน ดังแสดงในตารางที่ 2 ต่อไปนี้

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามขนาดโรงเรียน

บทบาทการมีส่วนร่วมของ คณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน	โรงเรียนขนาดเล็ก		โรงเรียนขนาดใหญ่		t	p
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการบริหารงานทั่วไป	4.21	.56	3.94	.73	7.50	0.01*
2. ด้านการบริหารงานงบประมาณ	4.05	.66	3.95	.78	5.11	0.02*
3. ด้านการบริหารงานวิชาการ	4.03	.59	3.86	.66	2.36	0.13
4. ด้านการบริหารงานบุคคล	4.01	.63	3.87	.69	1.68	0.19
ภาพรวม	4.09	0.53	3.91	0.66	4.16	0.09

* แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($p < 0.05$)

จากตารางที่ 2 พบว่า การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายโสมสำราญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 ระหว่างโรงเรียนขนาดเล็กและโรงเรียนขนาดใหญ่ ในด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานทั่วไป แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยโรงเรียนขนาดเล็กคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมมากกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ ส่วนด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานบุคคล และภาพรวมพบว่าแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาค้นคว้าเรื่องการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายโสมสำราญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 ผู้ศึกษาค้นคว้ามีประเด็นที่ได้นำมาอภิปรายผลดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายโสมสำราญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป ทุกด้าน และภาพรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 มาตรา 9 ข้อ 6 การจัดระบบ โครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษา ให้ยึดหลักการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553) โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายโสมสำราญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 จึงต้องจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของทุกฝ่าย โรงเรียนได้เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองนักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้ เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ด้านการบริหารงานทั่วไป ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานวิชาการ และด้านการบริหารงานบุคคล เช่น การจัดทำหลักสูตร ท้องถิ่น มีการประชุมผู้ปกครองนักเรียนทุกภาคเรียน เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการ ของชุมชนและผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย จึงทำให้การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายโสมสำราญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของสุพจน์ พลหาญ (2545: 46) ที่ได้ศึกษาการปฏิบัติงานตามบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในทัศนะผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทราพบว่าการศึกษาการปฏิบัติงานตามบทบาทของ คณะกรรมการ

สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในทัศนะผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยรวมอยู่ในระดับมาก

1.1 ด้านการบริหารวิชาการ จากผลการศึกษาค้นคว้า พบว่า การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การให้ความเห็นชอบในนโยบายและการจัดทำแผนงานวิชาการของ สถานศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนโยบายเป็นสิ่งสำคัญอันดับแรกในการดำเนินการต่างๆ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนั้น คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจึงต้องร่วมตัดสินใจในเป้าหมาย นโยบายให้ เหมาะสมกับความต้องการของนักเรียนและครูในสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับการกระจายอำนาจ การบริหารและการจัดการศึกษาด้านวิชาการ ตามมาตรา 39 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 9 ให้สถานศึกษา ร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยให้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม ร่วมกำหนดนโยบาย ร่วมวางแผน ตัดสินใจและปฏิบัติตามแผน ตรวจสอบ และติดตามประเมินผล โดยสถานศึกษาเป็นหน่วยงานหลักในการจัดการศึกษา เพื่อให้บรรลุตามความมุ่งหมายของการ ปฏิรูปการศึกษาที่กำหนดไว้ในกฎหมาย ว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติและกฎหมายที่เกี่ยวข้องจึง กำหนดให้มีคณะกรรมการสถานศึกษา ซึ่งเป็นองค์คณะบุคคล ทำหน้าที่กำกับและส่งเสริม สนับสนุนกิจการของสถานศึกษา ให้เป็นไปตามนโยบายมาตรฐานในการบริหารจัดการศึกษา ทั้ง การดำเนินงานให้ประสบความสำเร็จ สถานศึกษาและคณะกรรมการต้องเข้าใจบทบาทหน้าที่ของ กันและกัน มีรูปแบบ วิธีการทำงานที่ประสานสอดคล้องกัน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาการศึกษา ให้บรรลุผลตามที่ร่วมกันกำหนดขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของประดิษฐา จันทรไทย (2542 : 10) ซึ่งกล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษา คือการที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคล ให้การสนับสนุนช่วยเหลือร่วมมือ และตัดสินใจในการกำหนดเป้าหมาย นโยบาย และแผนการเรียนการสอนของโรงเรียน ลักษณะ การมีส่วนร่วมขององค์กรท้องถิ่นในการจัดการศึกษา คือ การที่องค์กรหรือประชาชนมีส่วนร่วมใน โรงเรียน โดยการสนับสนุนด้านความคิดเห็น ตัดสินใจ สละแรงงาน และสละเวลาให้โรงเรียนใน การวางแผน การกำหนดนโยบาย การติดต่อสื่อสารระหว่างบ้านกับโรงเรียน การแก้ปัญหาและการพัฒนาสนับสนุนด้านการเงิน และการประเมินผลการทำงาน

1.2 ด้านการบริหารงบประมาณ จากผลการศึกษาค้นคว้า พบว่า บทบาทการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถาน ศึกษาขั้นพื้นฐานข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือการประสานงานกับหน่วยงานอื่นเพื่อการจัดสรรงบประมาณ สนับสนุนสถานศึกษา ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก

โรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญของชุมชนทางโรงเรียน จึงต้องให้ความสำคัญกับผู้ปกครอง ชุมชนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและคณะกรรมการสถานศึกษาทั้งนี้เพราะโรงเรียนและชุมชนมีความสัมพันธ์และมีผลกระทบซึ่งกันและกันอยู่ตลอดเวลาชุมชนและหน่วยงานอื่นก็มีผลกระทบต่อโรงเรียน กล่าวคือในการจัดการศึกษาจะได้ผลเพียงใดขึ้นอยู่กับความร่วมมือและการสนับสนุนของชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโรงเรียน ต้องเปิดโอกาสให้คณะกรรมการ ประสานกับชุมชน และหน่วยงานอื่นมีส่วนร่วมในการจัดหางบประมาณ เพราะในการระดมทรัพยากร ทางการศึกษา ถ้าหากชุมชนและหน่วยงานไม่ให้ความร่วมมือหรือไม่ให้การสนับสนุนโรงเรียน ก็ไม่สามารถจัดการศึกษาให้ประสบผลสำเร็จได้ โรงเรียนต้องอาศัยความร่วมมือทั้งด้านงบประมาณ และอื่นๆ ในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ให้แก่นักเรียน เช่น การแข่งขันกีฬา การแข่งขันทักษะทางวิชาการ การสอนเสริม ทำให้นักเรียนมีพัฒนาการทั้งทางด้าน ร่างกายจึงทำให้โรงเรียนต้องการให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการประชุมคณะกรรมการ ผู้ปกครองนักเรียนอย่างต่อเนื่องเพื่อสนับสนุนสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนให้นักเรียน เกิดการเรียนรู้อย่างพอเพียง สอดคล้องกับงานวิจัยของพจนี เทียมศักดิ์ (2543 :19-20) ที่กล่าวว่า การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานต้องเป็นการจัดการศึกษาที่สมบูรณ์แบบในตัว เมื่อนักเรียนจบการศึกษาสามารถนำความรู้ไปใช้ในการพัฒนาอาชีพเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้การศึกษาต้องสัมพันธ์กับชีวิตจริงในชุมชน โรงเรียนต้องเป็นแหล่งความรู้และฝึกทักษะด้านต่างๆ ให้กับประชาชนในชุมชนนั้นๆ โอกาสที่ชุมชนท้องถิ่นจะสามารถฟื้นฟูสมรรถภาพของตนขึ้นมาได้ คือจะต้องจัดการศึกษาทุกระดับ ให้ประสานเชื่อมโยงเป็นองค์ประกอบของการเรียนรู้ร่วมกันเป็นการเรียนรู้ที่ต่อเนื่องเพื่อให้ระบบ การศึกษาสอดคล้องกับพื้นฐานครอบครัวอาชีพและวิถีการดำรงชีวิตในท้องถิ่นประชาชนในท้องถิ่นนั้น ก็มีส่วนร่วมในการ กำหนดการจัดการศึกษา

1.3 ด้านการบริหารงานบุคคล จากผลการศึกษาค้นคว้า พบว่า บทบาทการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถาน ศึกษาขั้นพื้นฐาน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การเข้าร่วมการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ความสัมพันธ์ ระหว่างบุคลากรในโรงเรียนกับผู้ปกครองและชุมชนในช่วงเวลาที่เหมาะสม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การดำเนินงานตาม บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนผู้บริหารสถาน ศึกษาในฐานะผู้รับผิดชอบการจัดการศึกษาของโรงเรียนและในฐานะกรรมการ และเลขานุการ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงอยู่แล้วสามารถประสานงานกับผู้นำหมู่บ้าน และบุคคลสำคัญต่างๆ ได้เป็นอย่างดี เพราะบุคคลเหล่านี้ส่วนใหญ่จะได้รับการคัดเลือก ให้เป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่วนด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนฯ และด้านการปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมายนั้น คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งสามกลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มผู้แทนผู้ปกครอง และกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ มีความคุ้นเคยกันเป็นอย่างดี ผู้บริหารสถานศึกษา

ข้าราชการครูหลายท่านที่เป็นบุคคลในท้องถิ่นนั้น ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือผู้แทนศิษย์เก่าและผู้ทรงคุณวุฒิ หลายท่านก็เป็นลูกศิษย์ผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้แทนครู และโดยเฉพาะคณะกรรมการ สถานศึกษาเกือบทุกท่านเป็นศิษย์เก่าของสถานศึกษาที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ นับว่าเป็นบุคคลที่มีความสัมพันธ์และคุ้นเคยกันเป็นอย่างมาก โรงเรียนมีปัญหาหรือมีงานเร่งด่วนที่เกี่ยวข้อง ก็สามารถพุดจาประชุมปรึกษาหารือกันได้เป็นอย่างดี ด้วยเหตุนี้จึงทำให้การดำเนินงานของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กทุกคนในเขตบริการได้รับ การศึกษาขั้น พื้นฐานอย่างทั่วถึง ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์ การจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ระหว่างสถานศึกษา กับชุมชน และด้านการปฏิบัติงานอื่นตาม ที่ได้รับมอบหมาย อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของมนตรี แก้ววิจิตร (2545) ที่ได้ศึกษาการเข้าไปมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า การเข้าไปมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามภาระงานบริหารโรงเรียนทั้ง 6 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านบริหารงานธุรการ การเงินและพัสดุ และด้านบริหารงานความสัมพันธ์กับชุมชนอยู่ใน ระดับปานกลาง ส่วนด้านบริหารงานกิจการนักเรียนและด้านบริหารงานอาคารสถานที่ โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก

1.4 ด้านการบริหารทั่วไป จากผลการศึกษาค้นคว้า พบว่า การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การเข้าร่วมเพื่อให้ข้อเสนอแนะแนวทางการใช้ประโยชน์จากอาคาร สถานที่ของสถานศึกษาให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ในการบริหารจัดการดำเนินการ ให้เกิดประสิทธิภาพเกิดความเรียบร้อยและเจริญก้าวหน้าขึ้น ต้องมีการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมใน การทำงานทุกฝ่ายสามารถแสดงความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และร่วมวางแผนในการบริหารงาน ทำให้ บุคลากรมีความรู้สึกเป็นเจ้าขององค์กรร่วมกัน เพื่อให้การใช้อาคารสถานที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ผู้บริหาร คณะครู ต้องปรึกษาหารือร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษา ยอมรับความคิดเห็นซึ่งกันและกันและต้องประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนทราบถึงนโยบายของโรงเรียนโดยเฉพาะการใช้อาคารสถานที่เพื่อประกอบกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน และกิจกรรมของโรงเรียนซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของสุเทพ ใฝ่ล้อม (2548 : 75) พบว่ากิจกรรมส่วนใหญ่ที่สถานศึกษาดำเนินการในงานบริหารทั่วไปจะ เกี่ยวข้องกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และชุมชน ได้แก่ การให้ความรู้เกี่ยวกับบทบาท หน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน การใช้ประโยชน์จากอาคารสถานที่ของสถานศึกษา รวมถึงการประชุมเพื่อกำหนดกิจกรรมสร้างความสามัคคีระหว่างชุมชน สถานศึกษา ครูและนักเรียน จึงทำให้คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในด้านนี้อยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบจำแนกตามขนาดโรงเรียนระหว่างโรงเรียนขนาดเล็กและโรงเรียนขนาดใหญ่ การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายโสมสาธาณู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศุทธธานีเขต 4 ระหว่างโรงเรียนขนาดเล็ก และโรงเรียนขนาดใหญ่ ในด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานทั่วไปแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยโรงเรียนขนาดเล็ก คณะกรรมการสถานศึกษาขั้น พื้นฐานมีส่วนร่วมมากกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ ส่วนด้านบริหารงานวิชาการ ด้านบริหารงานบุคคลและภาพรวม พบว่าแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ที่เป็นเช่นนี้ อาจเนื่องมาจากจำนวน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนขนาดเล็ก มี จำนวน 9 คน ส่วนโรงเรียนขนาดใหญ่มีจำนวน15 คนตามข้อ 2 แห่งกฎกระทรวงว่าด้วยการกำหนด จำนวนกรรมการ คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ วิธีสรรหาการเลือกประธานกรรมการและกรรมการ วาระการ ดำรงตำแหน่งและการพ้นจากตำแหน่งของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2546 ให้ เป็นไป ตามข้อ 7 แห่งระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้น พื้นฐาน และการ ปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา ได้กำหนดแนวทางในการ พัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนของโรงเรียนให้สอดคล้องกับความต้องการของ ท้องถิ่น และให้ความช่วยเหลือสนับสนุน เสนอแนะประสานงานระหว่างโรงเรียนกับชุมชนซึ่ง สถานที่ตั้งโดยโรงเรียนขนาดเล็ก ส่วนใหญ่เป็น โรงเรียนที่เปิดเรียนระดับช่วงชั้นที่ 1 และ2 ซึ่งจะตั้งในชุมชนชนบทจะเกิดความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันมาก ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือ ร่วม แรง ร่วมใจในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ส่วนโรงเรียนขนาดใหญ่ ส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนที่ เปิดเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 และ 4 ซึ่งจะตั้งในชุมชนเมือง และบุคลากรจำนวนมาก การให้ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเข้าไปมีส่วนในการจัดการศึกษาจึงมีน้อยทำให้การมี ส่วนร่วมในการจัดการศึกษาจึงแตกต่างกันสอดคล้องกับอรรถพร ดุงศักดิ์ชัยกุล (2547 : 63) พบว่าการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญ จังหวัด ฉะเชิงเทรา ด้านการบริหารจัดการศึกษาและด้านการส่งเสริมสนับสนุนการจัด การศึกษาของโรงเรียน ขนาดใหญ่กับโรงเรียนขนาดเล็กแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับ ยรรยง แก่นสาร (545 : 84) พบว่าการมีส่วนร่วมตัดสินใจในการบริหารงาน โรงเรียนของข้าราชการครู สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดระยอง โดยภาพรวมใน โรงเรียนขนาดเล็ก แตกต่างกับโรงเรียนขนาดใหญ่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยกล่าวไว้ว่า โรงเรียนขนาดเล็กที่มีจำนวนครูตามอัตราส่วนของนักเรียนมี จำนวนน้อยอยู่แล้ว ดังนั้นใน การดำเนินการตัดสินใจบริหารงานโรงเรียน ผู้บริหารจึงเปิดโอกาสให้ครู ในโรงเรียนมีส่วน ร่วมมากยิ่งขึ้น ส่วนโรงเรียนขนาดใหญ่จะมีบุคลากรจำนวนมากกว่าจึงแบ่งงานกัน ปฏิบัติโดย ชัดเจน ดังนั้นข้าพเจ้ามีส่วนร่วมในการตัดสินใจบริหารและในภาพรวม การมีส่วนร่วมในการ ตัดสินใจในการบริหารโรงเรียนของข้าราชการครูโรงเรียนขนาดเล็กอยู่ในระดับมาก ส่วน

โรงเรียนขนาดใหญ่ในภาพรวมการมีส่วนร่วมตัดสินใจในการบริหารงานโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

จากการศึกษาค้นคว้าเรื่อง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายโสมสำราญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายโสมสำราญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 เมื่อพิจารณาระดับ การมีส่วนร่วม ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการบริหารงานทั่วไป ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานวิชาการตามลำดับ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ(ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 กรุงเทพฯ.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2550). การวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS. กรุงเทพฯ : วี อินเตอร์ พรินท์.
- ประดิษฐา จันทน์ไทย. (2542). การศึกษาการปฏิบัติงานของสมาคมผู้ปกครองและครูในกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พจณี เทียมศักดิ์. (2543). บทบาทของผู้ปกครอง. กรุงเทพฯ : วิทยาจารย์.
- มนตรี แก้ววิจิตร. (2545). การเข้าไปมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ยรรยง แก่นสาร. (2545). การมีส่วนร่วมตัดสินใจในการบริหารงานโรงเรียนของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดระยอง. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุพจน์ พลหาญ. (2545). การปฏิบัติงานตามบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในทัศนะผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญ จังหวัดฉะเชิงเทรา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา.

- สุเทพ ไฝล้อม. (2548). *ความต้องการและการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยะแก้ว เขต 1*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เสาวลักษณ์ ตันติพิบูลทรัพย์. (2545). *ภาพลักษณ์โรงเรียนตามการรับรู้ของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนบวรรัตนศาสตร์*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). *แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ตามกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ.2550*. กรุงเทพฯ.
- _____. (2544). *การดำเนินการมีส่วนร่วมการบริหารจัดการศึกษา*. คณะกรรมการสถานศึกษา. (อัสสัม).
- อรรถพร ผดุงศักดิ์ชัยกุล. (2547). *การมีส่วนร่วมและแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการสถานศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Wohlstetter. P. (1995). *Getting School-based management right*. Phi Delta Kappan. 77 (1) : 22-25.

